

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

UYAR - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 17756/06)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

23 Şubat 2010

İşbu karar Sözleşme'nin 44 § 2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup şekli bazı düzeltmelere tabi tutulabilir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan ve (17756/06) başvuru no'lu davanın nedeni bu ülke vatandaşı Dersu Erol Uyar'ın (başvuran) 13 Mart 2006 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurusudur.

Başvuran Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde İstanbul Barosu avukatlarından G. Altay tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

DAVANIN KOŞULLARI

Başvuran 1963 doğumlu olup İstanbul'da ikamet etmektedir.

Felç geçiren başvuran hastane masraflarının sigortacısı tarafından karşılanmasını talep etmiş, belirtilmeyen bir tarihte sigorta ise bu ödemeyi yapmayı reddetmiştir.

18 Eylül 2000 tarihinde başvuran İstanbul Ticaret Mahkemesi'nde sigortacı aleyhine tazminat davası açmıştır.

3 Nisan 2001 tarihli duruşmada Mahkeme başvuranın sigorta sözleşmesinden doğan haklarını belirlemek amacıyla bir bilirkişi incelemesi istemiştir.

3 Eylül 2001 tarihinde bilirkişi raporu hazırlanmıştır.

16 Ekim 2001 tarihli duruşmada bilirkişi raporunun incelenmesi için Mahkeme taraflara davaya katılmaları için yirmi günlük mühlet tanımıştır. Başvuran 5 Kasım 2001 tarihinde bu rapora itiraz etmiştir.

Mahkeme 21 Aralık 2001 tarihli duruşmada yeni bir inceleme istemiştir.

20 Mayıs 2002 tarihinde düzenlenen ikinci rapor dava dosyasına eklenmiştir.

Belirtilmeyen bir tarihte mahkeme tamamlayıcı bilirkişi raporunun düzenlenmesini istemiştir.

2 Aralık 2002 tarihinde üçüncü bir bilirkişi raporu hazırlanmış ve dosyaya eklenmiştir. Bu son rapora savunma tarafı karşı çıkmıştır. Mahkeme 18 Nisan 2003 tarihinde adli tıp kurumundan yeni bir bilirkişi incelemesini talep etmiştir.

Adli tıp kurumu 21 Mayıs 2003 tarihinde yeni bir bilirkişi raporu düzenlemiştir.

Mahkeme 24 Aralık 2003 tarihinde savunma tarafını sözü edilen tedavi masraflarını ödemeye mahkum etmiştir.

5 Nisan 2005 tarihinde Yargıtay ilk derece mahkemesinin bu kararını bozmuştur.

Mahkeme 14 Aralık 2005 tarihinde başvuranın talebini reddetmiştir.

Yargıtay 21 Mayıs 2007 tarihinde almış olduğu ve 21 Haziran 2007 tarihinde başvurana tebliğ edilen kararı ile 14 Aralık 2005 tarihli kararı onamıştır.

HUKUK

I. AİHS’NİN 6/1 MADDESİ’NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran yargılamanın uzunluğu ile AİHS’nin 6/1 maddesinde öngörülen makul süre ilkesinin ihlal edildiğini iddia etmektedir.

AİHM, AİHS’nin 35/3 maddesi uyarınca şikayetin dayanaktan yoksun olmadığını saptamaktadır. Ayrıca başka açılardan bakıldığında da herhangi bir kabuledilemezlik unsuru bulunmamaktadır.

Hükümet başvuranın itirazına karşı çıkarak özellikle bilirkişi raporlarının gecikmeli hazırlanmasının ve tarafların davada bu raporların içeriğine itiraz etmelerinin yargılamanın uzunluğuna etki ettiğini savunmaktadır.

AİHM kaydedilmesi gereken dönemin 18 Eylül 2000 tarihinde başvuranın Ticaret Mahkemesine başvurması ile başlayıp Yargıtay’ın 21 Mayıs 2007 tarihli kararı ile sona erdiğini saptamaktadır. İki dereceli mahkemede iki kez ele alınan bu süreç yaklaşık altı yıl sekiz aydır.

AİHM yargılama süresinin makul olup olmadığının davanın şartları ışığında ve özellikle de davanın karmaşıklığı, başvuruların ve ilgili mercilerin tutumu ve davanın başvuran açısından arz ettiği önem gibi, içtihadında yerleşmiş ölçütlere bakılarak değerlendirilmesi gerektiğini gözlemlemektedir (Bkz. diğer birçokları arasında, *Pelissier ve Sassi-Fransa* kararı no: 30979/96).

AİHM daha önce de benzer sorunları ortaya koyan itirazların yapıldığını ve AİHS’nin 6/1 maddesinin ihlal edildiği sonucuna varıldığını hatırlatır.

Mahkemeye sunulan tün delil unsurlarının incelenmesinden AİHM, ticaret mahkemesinin davaya ilişkin ilk kararını vermesinin üç yıl üç ayda olduğunu, Yargıtay’ın iki kez incelediği davanın üç yıl beş ayda sonuçlandığının altını çizmektedir. Başvuranın tutumuna ilişkin AİHM, başvuranın sergilediği tutumun normal sayılabileceğini, yargılamanın uzamasına etki edecek herhangi bir olumsuz davranışta bulunmadığını gözlemlemektedir (Bkz. *Piron-Fransa* no: 36436/97, 14 Kasım 2000). Bilirkişi raporlarının hazırlanması sırasında mahkeme duruşmalarını sürdürmüştür. AİHM Hükümetin gecikmeli olarak hazırlanan bilirkişi raporlarının yargılamanın uzamasına etki ettiği savını inandırıcı bulmamaktadır. Bu bağlamda AİHM, Devletlere kendi hukuk sistemlerinde her bireyin medeni hak ve yükümlülüklerinden ileri gelen itirazına ilişkin ulusal mahkemelerinin vereceği nihai kararı makul bir sürede almasını sağlayacak bir düzenleme yapma yükümlülüğü düştüğünü hatırlatır (Bkz. *Comingersoll S.A.-Portekiz* no: 35382/97 ve *Mikulic-Hırvatistan* no: 53176/99). Sözü edilen bu saptamalar ışığında, AİHM yargılama sürecinin uzunluğunun aşırı olduğuna ve «makul süre» koşulu ile bağdaşmadığına itibar etmektedir.

Bu nedenle AİHS’nin 6/1 maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS’NİN 13. MADDESİ’NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran Türkiye’de yargılama sürecinin uzunluğunun aşırı olmasına itiraz edilebilecek hiçbir başvuru yolunun bulunmadığından yakınmakta, AİHS’nin 13. maddesine atıfta bulunmaktadır.

Hükümet bu şikayet ile ilgili görüş bildirmemiştir.

AİHM, bu şikayetin yukarıda bahse konu şikayet ile ilintili olduğunu hatırlatarak kabuledilebilir ilan edilmesi gerektiğini kaydetmektedir.

AİHM daha önce de dile getirdiği üzere Türk Hukuku'nun 13. madde uyarınca ceza yargılama sürecinin uzunluğuna karşı etkili bir başvuru yolunu sunamadığını belirtmektedir (Bkz. *Daneshpayeh-Türkiye* no: 21086/04, 16 Temmuz 2009).

Mevcut başvuruda AİHM, başvuranın davasının AİHS'nin 6/1 maddesi doğrultusunda makul bir süre dahilinde görülmesi hakkına karşı iç hukukta etkili bir başvuru yolunun yokluğunda AİHS'nin 13. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmaktadır.

III. ÖNE SÜRÜLEN DİĞER İDDİALAR HAKKINDA

Başvuran esasen yargılamanın ivedilikten uzak olduğunu öne sürerek AİHS'nin 14. ve Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesine atıfta bulunmaktadır.

AİHM yapılan bu şikayetlerin yukarıda dile getirilenlerle ilintili olduğunu kaydederek kabuledilebilir olduğunu anımsatır.

AİHS'nin 6/1 ve 13. maddelerinin ihlal edildiğinin tespiti ışığında, AİHM sözkonusu bu hükümlerin ihlal edilip edilmediği hususunu incelemeyi gerekli görmemektedir.

IV. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI HAKKINDA

Başvuran manevi tazminat olarak 25.000 Euro talep etmektedir.

Hükümet bu meblağlara karşı çıkmaktadır.

AİHM, başvuranın yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle belirli bir oranda manevi zarara uğradığını kabul etmekte, bu doğrultuda hakkaniyete uygun olarak başvurana 3.600 Euro ödenmesini görmektedir.

Başvuran AİHM önünde yapmış olduğu yargılama giderleri için 5.000 Euro talep etmekte, bu çerçevede avukatı ile yapmış olduğu sözleşmeyi sunmaktadır. Başvuran tercüme ve sekreteryaya masrafları için 350 Euro talep etmekte, bu yönde kanıtlayıcı herhangi bir belge sunmamaktadır.

Hükümet bu meblağlara karşı çıkmaktadır.

AİHM'nin yerleşik içtihadına göre bir başvuran gerçekliğini, gerekliliğini kanıtladığı makul miktarlardaki yargı giderlerini elde edebilir. Yargılama masraf ve giderlerinin makul oranlarda olması gerekir. AİHM kanıtlayıcı belgelerin yokluğunda tercüme ve sekreteryaya masraflarına ilişkin talepleri reddetmektedir. Bununla birlikte, AİHM önünde yapıldığı öne sürülen giderlerin aşım olduğunu belirterek başvurana makul oranda 1.000 Euro ödenmesini kararlaştırmaktadır.

AİHM gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı orana üç puanlık bir artışın ekleneceğini kaydetmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabuledilebilir olduğuna*;
2. Yargılama sürecinin uzunluğu nedeniyle AİHS'nin 6/1 maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. AİHS'nin 13. maddesinin *ihlal edildiğine*;
4. AİHS'nin 14. ve Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi hakkındaki şikayetin ayrıca incelenmesine *yer olmadığına*;
5. a) AİHS'nin 44/2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden TL' ye çevrilmek üzere, Savunmacı Devlet tarafından:
 - i. başvurana 3.600 (üç bin altı yüz) Euro manevi tazminat *ödenmesine*;
 - ii. yargılama masraf ve giderleri için başvurana 1.000 (bin) Euro *ödenmesine*;
- b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz *uygulanmasına*;
6. Adil tatmine ilişkin diğer tüm taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğünün 77. maddesinin 2. ve 3. paragraflarına uygun olarak 23 Şubat 2010 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.